Taxa poştală plătită în numerar
conf. aprobării Nr. 36474/1941

GAZETA TRANSILVANIEI

PROPRIETARĂ: ASOCIAŢIUNEA „ASTRA" BRAŞOV
Apare de două ori pe săptămână prin îngrijirea unui comitet de redacţie.
Atelierele tipografiei „Astra" Tf. 1102.
Pagini 4-6-8 Lei 3.

STEAG RIDICAT LA
1838
GH. BARIŢIU ŞI SFINŢIT DE LUPTELE PURTATE SUB CUTELE LUI MUREŞENII
DE ATÂŢIA URMAŞI, ÎN FRUNTE CU

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA
BRAŞOV.
B-dul REGELE FERDINAND Nr. 12 Tf. 1513
Abonamentul anual lei 300 Autorităţi şi Societăţi lei 60
Anunţuri şi reclame după tarif.

Nr. 16 Inreg. Trib. Braşov S. II No. G. II. 71/942 Sâmbătă 26 Februarie 1944 Anul 107

Recunoştinţă

de **V. Branisce**

Sunt impresionante dările de seamă din presa franceză şi cuvintele de laudă şi gratitudine adresate României pentru darul de alimente trimes copiilor Franţei.

Sigur, atitudinea noastră a fost un gest spontan de umanitate, o mână frăţească de ajutor întinsă unui popor ajuns în suferinţă. Dar n'a fost numai atât. Mângâierea trimisă de mâni caritabile era un mic, un infim de mic semn de mulţumire, adresat unui neam prieten şi înrudit, ajuns în grea încercare. Era toată recunoştinţa poporului român pentru Franţa, statornica noastră prietenă şi protectoare în zile de restrişte.

In mişcarea de redeşteptare naţională a secolului al XIX-lea, ajutorul pe care ni l-a dat Franţa a fost de neprecuit. Acolo au găsit adăpost surghiuniţii revoluţiei din 1848. In focul ideilor purificatoare a acestei nobile naţiuni s'au călit generaţiile noastre de luptători naţionali, s'au format pleiade de scriitori, s'a cristalizat ideea unirii ca un ideal superior.

Dela pacea din 1856 şi dela Unirea Principatelor până la eroica rezistenţă din Moldova s'a ţesut între Franţa şi România o pânză trainică de trăiri şi năzuinţe comune. Noi n'am putut să uităm că în vremuri de grele încercări am înfruntat lupta cu bărbăţie, pentrucă ştiam că dincolo de hotare, departe, la soare-apune, inima Franţei bătea în acelaşi ritm cu inima noastră.

Astăzi foamea e regină în Franţa.

Sute de mii de copii flămânzi îşi întind cu înfiorare mâinile încleştate pentru o fărâmă de pâne. Şi alte sute şi sute de mii de femei îşi rup ultima bucăţică dela gură, pentru ca să aline suferinţele celor dragi. Şi alte sute şi sute de mii de bărbaţi cerşesc o rază de nădejde în noaptea ce i-a copleşit.

De aceea, aurul holdelor noastre, plecat peste hotare să aducă un strop de mângâiere într'o mare de suferinţă, le-a murmurat fără îndoială, copiilor Franţei un basm minunat despre o soră mezină, bogată şi frumoasă, cu câmpii întinse, roditoare. Ei vor fi adormit cu zâmbetul pe buze rostind un crâmpeiu de rugă: „Pâinea noastră cea de toate zilele, dăne-o nouă astăzi" — fără să mai afle nimic despre ghiarele de bălaur ce ne-au sfâşiat pământul şi fără să ştie că basmul fermecat noi l-am trăit alevea...

———

Concluziile unei sărbătoriri

de

Ion Colan

Omul, profesorul Ioan Lupaş, e cunoscut prin opera i istorică, masivă contribuţie a unei vieţi întregi închinată trecutului românesc. Orice aprecieri, pornită din obiectivitatea sau subiectivitatea zilei de azi, asupra cercetărilor sau cercetătorului, omului îi pot pricinui bucurii sau neplăceri, dar nu-l mai pot clinti de pe soclul pe care prin studii, talent şi muncă singur şi l-a ridicat. Ne aflăm, deci, în faţa unui „lucru judecat", aşa încât un alt verdict nu-l mai poate da decât completul judecătorilor dintr'un îndepărtat mâne, dar şi ei numai în măsura în care, având la dispoziţie alt material, ar putea ajunge la alte adevăruri istorice.

Noi, cei de azi, rămânem la aprecierea intrată în conştiinţa publică şi a specialiştilor: „Un mare istoric", aşa cum am rămas cu atâţia cărturari reprezentativi ai românismului, ca să nu înşirăm şi pe alţii, ai zilei, deşi mult îndemn am avea să le pomenim numele la acest loc, oameni de ştiinţă, istorici şi literaţi, cu strane fruntaşe de mult câştigate în catedrala culturii româneşti.

Orice încercare de a micşora valori recunoscute, nu dau pe faţă, de cele mai multe ori, decât o omenească aciditate a sufletului, dispus foarte la o supraevaluare proprie, la o scădere a semenilor aleşi.

Dar toate acestea, pentru omul deprins să păstreze măsura, să nu se transforme pe sine în unitate de măsură atunci când judecă pe alţii, toate cârcotelile păunului din ograda aristocrată, împotriva priveghetoarei fără dantele în îmbrăcăminte, nu rămân decât ce le arată numele. Când nu te poţi lega de dumnezeiescul ei cântec, este firesc să învinueşti cântăreaţa, că nu-şi înfăşoară gâtul în vulpi platinate.

Dar nu suntem noi puşi aici să judecăm nici oameni, nici opere, ci să constatăm printre noi prezenţa unor valori, să ne bucurăm că există şi din prilejul unei sărbătoriri să descifrăm înţelesuri care ar putea trece neobservate în multiplele semne de întrebare care ne preocupă.

*

Oamenii de seamă ai ţării au fost sărbătoriţi totdeauna, şi în capitală, şi în provincie. Am asistat cu toţii la multe, pe vremuri, şi am plecat acasă tot de atâtea ori cu o anumită amărăciune: Dar domnii *cutare* de ce nu au luat parte la această sărbătorire?

Răspunsul era mereu acelaşi: Fac parte din alte partide politice şi participarea ar fi însemnat o gravă încălcare a disciplinei de partid.

Auziţi: o gravă încălcare a disciplinei de partid...

La sărbătorirea recentă am văzut însă o lume care altădată n'ar fi putut încăpea la aceeaşi masă, ca nu cumva „disciplina" partidului să iasă şifonată. Am văzut aici, de data aceasta, numai Români cu aceleaşi idealuri în suflete, cu aceeaşi frăţească înţelegere pentru tot ce e românesc.

Au vorbit mulţi, dar în cuvintele nimănui n'am simţit vreo preocupare de bisericuţă politică, toţi solidari în a recunoaşte că peste gândurile chinuitoare de altădată, impuse de posesia legitimaţiei date de secretariatul partidului, există ceva permanent care ne ţine snop: *neamul* şi *valorile lui*.

Concluziile intime trase din sărbătorirea luminoasei activităţi a profesorului I. Lupaş?

Continuare în pagina 3-a

Löwenbach

de **I. Bozdog**

Uneori ţi se întâmplă ca după frământările şi munca obositoare a zilei să adormi mulţumit şi cu conştiinţa datoriei împlinite să-ţi schiţezi în gând pentru dimineaţa următoare continuarea cu şi mai multă energie a lucrului întrerupt, dar dimineaţa să te trezeşti încurcat, confuz şi fără nicio plăcere de muncă. Alteori, hărţuit şi desgustat de micimea omenească şi de stările false în faţa cărora eşti mereu pus, cauţi refugiu în lumea sănătoasă a satelor, la izvorul nesecatei energii româneşti. Stând însă de vorbă cu această *mare mută*, simţi că, în timp ce suprafaţa este netedă şi reconfortantă, subt încreţirea undelor se petrec lucruri care pot fi cauză neliniştilor mai mari de mai târziu şi te reîntorci cu un gust amar în gură şi cu strângere de inimă, punându-ţi aceeaşi logică şi totuşi pentru unii stupidă întrebare: *pentru ce?* şi al *cui interes* e să se turbure seninul apelor?

Acestea mi-au fost stările sufleteşti când am plecat şi m'am reîntors zilele trecute din fruntaşa comună *Intorsura Buzăului*.

Străvechiu şi mare cuib de muncă, suferinţe şi rezistenţă românească subt apăsătoarea stăpânire ungurească, s'a păstrat curat de orice infiltraţie străină, iar truda cinstită şi robota de generaţii a braţelor a adus bunăstarea şi mulţumirea după căderea administraţiei străine.

Popor muncitor de oieri şi exploatori de lemn, ţăranul de aici stă luni întregi în munţi pentru ca din câştigul lui să trăiască şi prospereze cei de acasă.

Resfiraţi pe zeci de kilometri şi împărţiţi în numeroase cătune au păstrat totuşi o sănătoasă vieaţă morală, religioasă şi naţională, arătându-se pretutindeni urmele vredniciei lor în clădirile publice ce răsar şi în cele particulare care se 'ntrec în a lua forma şi confortul civilizaţiei.

Continuare în pagina 3-a

Foiletonul „GAZETEI TRANSILVANIEI"

HENRY FORD

Secretul succesului

de **Ion Opriş**

II.

Şi acum să vedem care sunt acei factori care au stat la temelia succesului industrişului Ford.

Mai întâi, Henry Ford este fiul unui modest fermier din Dearborn, în statul Michigan (Statele Unite). Tatăl său dorea ca micul Henry să devină tot fermier, motiv pentru care genialul Ford nu a urmat vreo şcoală secundară sau universitară.

Inainte deci ca Ford să fi cunoscut teoriile economice, numeroase şi controversate, din a doua jumătate a secolului trecut, în inteligenţa precoce de copil s'a născut principiul uşurării muncii. Henry Ford, care în tot timpul se găsea în mijlocul muncitorilor angajaţi la ferma tatălui său, şi-a dat imediat seama de greutatea muncii lipsite de maşini, tractoare perfecţionate şi de alte unelte, care ar putea uşura mult efortul muncitorului.

Stăpânit de acest principiu al uşurării muncii prin perfecţionarea tractorului mai întâi, Ford devine mecanic. Tot timpul el citeşte tot ce ştiinţa tehnică cunoştea pe atunci. Din mecanic, devenise rând pe rând, conducător de uzină la societatea Edison, proprietar de mic atelier mecanic unde-şi construeşte întâiul automobil, lucrând singur la confecţionarea unui număr de piese, apoi fondează societatea Ford care, graţie inteligenţei sale ia desvoltarea cea mai mare cunoscută în istoria vieţii economice mondiale.

Secretul succesului genialului Ford constă în a găsi mai întâi ce este bun de făcut şi apoi a fabrica. Articolul ales să aibă utilitate generală şi să fie la îndemâna oricui.

Ford spune: Punctul de plecare al oricărei fabricaţiuni este articolul ce urmează să fabricăm. Uzina, organi-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Revista Limbii şi Culturii Germane

A. III 1943—1944 nr. 2—4

de **I. Gh.**

După o pauză destul de îndelungată au apărut şi ultimile trei numere, concentrate într'o broşură, din anul al III-lea al „Revistei Limbii şi Culturii Germane".

Directorul revistei, d-l prof. Dr. I. V. Pătrăşcanu, publică în editorial aprecieri interesante şi instructive despre *Romantismul lui Friederich Hölderlin* (1770 - 1843) dela a cărui moarte s'a scurs un veac, fără ca să se poate face, nici în patria sa de naştere şi nici în alte ţări, serbări comemorative după cum ar fi meritat acest mare poet liric.

„Istoricii literari — precizează autorul articolului — în majoritate îl consideră pe Hölderlin un precursor al romantismului; alţii îl numără printre clasici; iar o mică parte ca fiind şi clasic şi romantic". D-l prof. I. V. Pătrăşcanu îl încadrează pe Hölderlin printre creatorii romantici cu toate înclinările şi preocupările lui clasiciste, fiindcă *„una este ideea obstractă şi alta însemnează ideea exprimată în sfera de artă"*. Poate poetul însuşi va fi „vrut să fie clasic, dar n'a putut", lipsindu-i „echilibrul armonic interior" precum şi „atitudinea liniştită faţă de fenomenele din natură".

Revista îşi îndeplineşte cu sfinţenie misiunea de a desvălui pe seama Românilor comorile literaturii poetice germane, iar pe seama Germanilor ce avem mai semnificativ în literatura poetică română. Astfel, marele Goethe e reprezentat prin două balade (traduse de d-l I. Al. Bran-Lemeny), prin *Heidenröslein* (în tălmăcirea d-lor Tache Minius şi Pimen Constantinescu), prin *Gefunden*, (tradusă din cel din urmă); Rainer Maria Rilke e tălmăcit de d-na Filomela Brătianu, alţi trei poeţi germani de Maria Nahlik şi Pimen Constantinescu. (Asupra tuturor acestor probe vom reveni, la timp oportun, în analizele de literatură comparată).

D-l Viktor Orendi-Hommenau dăruieşte literaturii germane traducerea poeziei *Oltul* de Octavian Goga. Verona Brateş publică subtile versuri germane, originale.

Dintre celelalte articole prezintă un interes deosebit: *Paul Ernst şi Ştefan George.* (La 10 ani de la moartea lor) de Dr. Bernhard Capesius şi *Eternul omenesc în Opera Estetică a lui Fr. Schiller* de Leonte Tita.

La recensii lucrează, cu multă pătrundere, d-nele: Filomela Brătianu, Claudia I. Mustăcescu şi Isabela Iacovescu.

Oare profesorii de limba germană, în primul rând, nu simt nevoia de a se grupa mai strâns în jurul acestui stindard cultural?

Numai Asociaţiunea transilvană „Astra" ne ajută; se gândeşte cineva la asta?

Spicuiri

din dicţionarul geşelilor noastre de limbă

de **Ax. Banciu**

LXVIII

In articolul precedent, am citat greşeli de acord înadins din cele mai cunoscute şi mai cetite ziare — unele dispărute, altele continuând să apară ca să se poată deduce: ce s'ar putea spicui din jurnalele mai obscure, mai puţin îngrijite şi supraveghiate!

Tot din ziarele „bine cotate" — unul dispărut, altul prezent — mai dăm câte-o mostră de ceeace poate ajunge subt ochii cetitorului, dacă lipseşte strecurătoarea cenzurii redacţiei.

In Cl. dela 8 Sept. 1942 pg. 6. c. 4, se da următoarea informaţie: *„Eri seară*, d. G. G. Mironescu *dă* în cinstea membrilor delegaţiei de experţi dela L. N., un banchet".

După analogia acestui fel de informaţie, s'ar putea spune şi: *a dat poimâne*, cum, probabil, obicinueşte să se exprime originalul informator. Un fel de banchet... *la vara cailor.*

Tot aşa, în U. dela 3 Mai a. c. pg. 5, c. 1, sus, ni se relatează că: „In ziua de 15 April, *la ora 5 dimineaţa*, a fost ucis, prin focuri de revolver, avocatul Sotir Ianeff", ca să continue în coloana 2: „Este de mirat cum asasinatul a putut fi săvârşit ziua *namiaza mare* într'o stradă din centrul oraşului etc."

Va să zică, ora 5 dimineaţa e „namiaza mare"! Şi-apoi să mai tragi la'ndoială posibilitatea dialogului dintre mahmurul care întreba alt cap tot atât de limpede ca şi al său:

— Te rog, şefule, spune-mi e *soare* ori *lună* ce se vede colo sus?...

şi răspunsul acestuia:

— Regret, dragă, că nu te pot desluşi. Nu-s din partea locului!..

Nu mai sporim aceste dovezi de... hai să le zicem: sincope ale minţii sănătoase, — dovezi la'ndemâna oricărui cetitor cu atenţia nerisipită în altă parte când îşi citeşte ziarul. Ele dovedesc — şi asta vrem s'o constatăm:

1. Creditul prea mare acordat reporterilor şi corespondenţilor, — credit care, adeseori, le scuteşte scrisul de revizuirea la care e supus al altora, ceeace contribuie mult la strecurarea, şi în cele mai bine redactate ziare, a unor monstruozităţi şi caraghioslâcuri ce contrastează atât de izbitor cu scrisul celor plasaţi în pagina primă a ziarului.

2. Lipsa suficientei vigilenţe a ochiului stăpânului, — lipsă care poate avea două pricini: sau *câştigul mai mare* pe care-l urmăreşte, neangajând personalul necesar care să-i stea în ajutor; sau *neputinţa* de a angaja personalul indispensabil întreprinderii sale, din cauza cheltuielilor mari pe care le reclamă scoaterea ziarului. Fiindcă a treia ipoteză: *a nu voi* să controlezi şi să corectezi ceeace se publică subt firma ta, nu e de crezut. *)

Concluziile:

a) Nici o ambiţie directorială să nu pornească la drum înainte de a-şi fi asigurat posibilitatea apariţiei ziarului în condiţii optime şi pe timp mai îndelungat. Altfel, avizat la ugerul unor fonduri secrete sau mai puţin secrete, dacă nu cumva ziarul are ca director sau colaboratori condeie cu nume consacrate în publicistica noastră, îndată ce li se suprimă contactul pompant cu izvorul dătător de viaţă, foaia îşi dă repede sufleţelul în mâinile *croitorului*,— cum obicinuia să se exprime un foarte şugubăţ profesor al meu.

b) „Condeierii" cu chică şi lavalieră, dar fără certificatul care să-i îndreptăţească la rolul ce-şi iau asupră-le, trebuie înţărcaţi de a-şi mai etala marfa intelectuală în vitrinele coloanelor ziarelor. Cum?

Retrăgându-li-se *creditul* de care nu s'au dovedit vrednici. In cazul acesta, ei vor rumega mai bine ceeace aştern pe hârtie, dupăce-şi vor completa golurile cunoştinţelor, fără care nu se pot erija în informatorii, cu atât mai puţin în îndrumătorii altora.

c) O critică mai severă şi mai activă. Altfel, lăsaţi să-şi bată joc de limbă şi de indulgenţa publicului cetitor, aceşti gazetari improvizaţi îşi fac de cap, iar redacţiile se fac de pomină.

*) Aici nu e vorba de „directorii" cu orice preţ, care însişi poartă pe căciulă musca necunoaşterii formelor şi construcţiilor corecte ale limbii.

C. Daicoviciu

Asupra unor lucrări în legătură cu Dacia Traiană.

Broşura d-lui prof. univ. C. Daicoviciu — extras din „Anuarul Institutului de Studii Clasice", vol. IV, 1941—1943, cuprinde recensii asupra lucrărilor de specialitate ale d-lor:

1. *D. Tudor*, Oltenia Romană. Buc. 1942, p. 388.

2. *Victor Stanciu*, Anuarul Daciei şi Imperiul Roman. Timişoara, 1942, p. 95 şi

3. *Al. Borza*, Banatul în timpul Romanilor. Timişoara, 1943, p. 120 + XII pl. şi 2 hărţi.

Principial suntem de acord cu d-l Daicoviciu în atitudinea pe care o ia împotriva pătrunderii diletantismului într'un domeniu ştiinţific. Să rămână fiecare în ale sale. Colaborare da, dar nu concluzii.

Citind însă — să recunoaştem — cu multă plăcere, cele 36 de pagini ale învăţatului profesor dela Universitatea Daciei Superioare, am avut uneori impresia că adevărurile, pe alocuri, puteau fi spuse şi altfel, şi nu pentru a menaja susceptibilităţi, — d-l prof. Daicoviciu nici nu ţine la asta — ci spre a nu face pe cititor să creadă că tonul într'adins a fost coborît la polemică. Fiindcă, este sigur, nu dorul de harţă l a îndemnat să scrie, ci setea de adevăr.

PREDICI ÎN PUSTIU

Dacă am avea credinţă...

Eu nu ţi-aş putea promite, ca Mântuitorul divin: „Dacă *ai avea credinţă spune acestui munte să se mute şi se va muta din loc*". Dar aş putea să te asigur, cu toată convingerea şi experienţa mea, cu toate argumentele văzute, constatate şi citite, că:

Dacă ai avea credinţă nu te ar mai chinui *otrava îndoielii* în ceea ce întreprinzi; nu ţi-ar mai fi teamă că nu-ţi va reuşi cutare sau cutare lucru. Te-ai gândi bine, dacă ceea ce vrei să împlineşti este sau nu în concordanţă cu legile dumnezeeşti, şi apoi cu Dumnezeu înainte; trebue să-ţi reuşească.

Dacă ai avea credinţă, nu ai mai avea aşa de des momente de nelinişte, tristeţe şi disperare, căci întotdeauna Dumnezeu a fost alături de cei ce se străduesc din toate puterile lui să ajungă la liman, la lumină, la triumf, urmând căile Domnului. Poate fi de sigur, şi trebue să fie şi cel mai bun creştin îngândurat, întristat de vremurile grele ce le trăim, de vreo nenorocire ce l-a lovit, dar după o noapte de rugăciune, dacă ai avea credinţă, porneşti curajos înainte pe calea luptei drepte, în sbucium neîncetat pentru mai bine, pentru desăvârşire, pentru un pic de linişte şi fericire.

Dacă ai avea credinţă nu te-ai îmbolnăvi niciodată, căci mai înainte de toate credinţa adevărată îţi arată obligator şi fără echivocuri cum să-ţi trăieşti vieaţa, fără tutun şi abuz de alcool, cum să-ţi oţeleşti sănătatea, bucurându-te des de munţi şi păduri, de băi de soare, de ape şi câmpii şi apoi odată îmbolnăvit întâmplător, te vindeci repede fără medicamente, căci credinţa îţi şopteşte tainic: *Dumnezeu te-a lăsat pe această lume să te bucuri sănătos de toate frumuseţile naturii şi să-ţi împlineşti sănătos toate obligaţiunile meseriei sau slujbei tale pentru binele familiei şi neamului tău.*

Dacă ai avea credinţă ai fi mereu curajos, căci ştii pe cel Atotputernic că-ţi dă ajutorul său; nu ai minţi niciodată, nu ai înjura niciodată, nu ai dispreţui niciun neam, nicio făptură a acestei lumi, nu ai înşela, nu ai lua mai mult decât plata ta, nu ai fi leneş, nu ai tândăli în pat în atâta inactivitate, nu ţi-ai călca cuvântul dat, nu ţi-ai vinde aşa de uşor convingerile pentru un blid de linte, nu ai ajunge în opoziţie cu legile ţării tale, nu te-ai lăcomi la averi mari; nu am comite aşa de uşor adulterul şi divorţul, nu am uza de violenţa ca sistem ci numai ca episod rar în vieaţă; nu ne-am pierde timpul preţios în chefuri şi în cârciumi, nu am fi des văzuţi pe treptele tribunalelor şi judecătilor.

De-am avea credinţă multe lucruri frumoase am face şi multe rele ar rămânea nefăcute.

Dr. M. Suciu-Sibianu

---

zaţia: vânzarea şi combinaţiunile financiare vor urma articolul. Cu un articol de bună calitate pătrunzi oriunde. A te apuca să fabrici înainte de a fi studiat articolul pe toate feţele înseamnă a merge la pagubă sigură. Sunt mulţi care cred că o afacere mare este uzina, sau depozitul de vânzare, mijloacele financiare sau administraţia. O afacere mare este produsul fabricat şi cine se grăbeşte să fabrice fără să fi studiat îndeajuns produsul, acela pierde timpul în zadar. Eu am studiat doisprezece ani până ce am ajuns la un model T (trăsura Ford de azi) care să fie după gustul meu".

Iată acum cauzele pentru care maşinile şi în general produsele uzinelor Ford sunt ieftine:

Pe când cea mai mare parte din fabricanţi — spune Ford — sunt mai înclinaţi să modifice un produs decât să modifice metoda de fabricaţiune, eu susţin exact calea opusă. La noi marile prefaceri au loc în metodele de fabricaţiune; ele nu rămân niciodată fixe. Eu nu cred că la fabricaţiunea trăsurilor noastre să fi rămas o singură operaţiune care să fie la fel cu aceea întrebuinţată la fabricaţiunea primei trăsuri a modelului actual. Cele câteva modificări aduse trăsurii au fost făcute sau în interesul unei mai plăcute călătorii, sau spre a se da maşinii mai multă trăinicie.

Materiile întrebuinţate la construcţie sunt înlocuite pe măsura progreselor cunoştinţelor noastre în privinţa materiilor prime. Cu toate acestea nu vrem să fim siliţi să oprim fabrica sau să mărim preţul decât în cazul când ar fi o raritate din cutare sau cutare materie primă. Şi în acest scop am creat pentru cea mai mare parte din piesele noastre, material de înlocuire. La început nu fabricam decât o slabă parte din piesele noastre şi niciun motor. Astăzi lucrăm cea mai mare parte din piese şi toate motoarele pentrucă numai astfel putem produce mai ieftin.

Şi mai departe Ford spune:

Fără a ne ocupa de transformarea produsului, ne-am putut consacra toată activitatea la perfecţionarea fabricaţiunii.

Reţinem din cele înşirate mai sus principiile care au călăuzit fundarea şi desvoltarea uzinelor Ford:

1. Articolul şi utilitatea lui generală,
2. Uzina,
3. Organizarea întreprinderii,
4. Vânzarea sau desfacerea produsului şi
5. Combinaţiunile financiare sau mijloacele de finanţare.

Analizând principiile de mai sus, ajungem la constatarea că ceea ce-l interesează pe Ford sunt serviciile pe care le aduce un articol şi nu acelea pe care ar trebui să le aducă.

(Va urma).

Asociaţia Profesorilor dela Asociaţia Comercială din Cluj-Braşov

Extensiunea Academică

Duminecă, în 27 Februarie 1944 la orele 11.30 a. m. în sala festivă a Camerei de Comerţ din Braşov, va vorbi d-l Profesor

Dr. I. Ol. Stefanovici-Svensk,

despre:

Conştiinţa cetăţenească

Intrarea liberă.

Dintr'o arhivă secretă braşoveană

Statul poliţist

de **I. Bozdog**

XXX.

Tineretul român şi honvezimea

Pentru cunoaşterea atitudinii tineretului român din Transilvania faţă de armata *naţională ungurească, honvezimea*, dau un raport al Prefectului judeţului Braşov din 1893 către Ministerul Armatei şi un ordin circular dela sfârşitul războiului trecut, din care cititorii îşi vor putea face o judecată clară despre stările sufleteşti ale Românilor în cele mai aprige timpuri de prigoană împotriva neamului nostru. Pe cât de supuşi erau legilor de recrutare ale armatei comune, pe atât urau şi făceau totul să scape de *honvezi*, care era o instituţie anume creată pentru desnaţionalizarea noastră:

„Din 495 obligaţi la recrutare s'au prezentat numai 74, dintre care au fost recrutaţi 9. Deşi ar trebui să se ia măsuri din acest motiv, căci abia 2% corespund legii, nu aceasta este cauza pentru care atrag atenţiunea D-lui Ministru, **ci pentru acel fapt nou, extraordinar, că din cei 9 tineri români recrutaţi, doi au refuzat să depună jurământul, iar al treilea a refuzat categoric să servească la honvezii regali şi numai după o păşire energică a fost dispus să depună jurământul.**

Deşi toţi trei tinerii şi-au terminat studiile la şcoli secundare ungureşti, în faţa comisiei de recrutare au negat că ar cunoaşte limba maghiară, ba Pop Ioan, recrutat la honvezi, a declarat categoric că nici nu vrea să servească la trupe ungare şi prin aceasta a încercat un mod de demonstraţie contra statului. *Inafara aplicării prevederilor codului militar faţă de această purtare, care, — dacă ar fi reuşit deplin, ar fi fost folosită la toate ocaziile de către conducătorii mişcărilor româneşti naţionaliste — rog pe Măria Voastră să ordonaţi ca la întocmirea regulamentului legii de apărare naţională, atari ieşiri să poată fi puse la punct efectiv de către preşedintele civil al comisiei de recrutare, fiindcă se poate lua ca sigur că văzând neputinţa comisiilor în această privinţă, se vor înmulţi tot mai mult atitudinile îndrăzneţe (vakmerö) spre ştirbirea autorităţii statului, şi care, în lipsa unei dispoziţiuni extraordinare, uşor vor putea trece la acte de provocare". 17 III. 1893. — Nr. 12/Res.*

În cursul războiului trecut şi mai ales după intrarea în acţiune a României, tineretul român din Transilvania a fost şi mai crunt persecutat.

Cei ce au ajuns prizonieri de război s'au înrolat ca voluntari în detaşamentele ce se pregăteau să lupte contra Austro-Ungariei, fie în Rusia, fie în Italia, iar alţii, care faceau serviciu activ în armata austro-ungară, prindeau momentul potrivit pentru a trece în Moldova unde se înrolau în armata română ce se reorganiza.

Faţă de aceştia din urmă s'a dat ordinul circular Nr. 2096/V. H. K. din 25 Aug. 1918. pe care-l publicăm după originalul aflător *în arhiva secretă a Prefecturii Trei-Scaune*, pus la dispoziţia noastră în copie autentică de către d-l *Sibianu*, şef de serviciu la Prefectura Braşov.

„Ministerul de Interne Reg. maghiar. Confidenţial! Urgent!

Obiectul: Urmărirea dezertorilor aflători în România.

Vă învit să dispuneţi cercetarea datelor referitoare la datele personale, moralitatea, încrederea politică, conjuncturile dezertorilor mai jos indicaţi, aflători în România, şi să binevoiţi a ne raporta de urgenţă rezultatul:

Agatescu Dumitru, Teodor Avram, Jumanca Pavel (Caraş-Severin), Telescu Pavel, Telescu Costea, Caian Ioan, Cornea Radu, Precup Onisifor, *Viciu Quintilius**) (Blaj), Ţandrău Nicolae (Abrud), Pop Iuliu, Papp Valeriu, Florina Florian (fratele maiorului pensionar), Avram Horea, locotenent (Bistriţa), Henteş Ioan, sublocotenent, (Sibiu), Borcia Bucur, sublocotenent, (Sălişte), Cristea Nicolae, sublocotenent, Tâmpănariu Nicolae, căpitan, Beu Victor, sublocotenent (Apoldul mic), Petrescu Petre Nicolae, profesor (Hoföld), Borcia Onisifor, gazetar (Arad), Mărginean Vasile, Marmeliuc Dumitru, gazetar (Suceava).

Budapesta, 25 Aug. 1918.

p. ministru
Gál Alexandru
secretar de stat.

*) Azi prim-pretor în *Hărman*.

Concluziile unei sărbătoriri

de **Ion Colan**

Continuare din pag. 1-a

Că tot ce a fost, în ipoteza că e necesar să reînvie, va trebui pus pe alte baze, din care să nu mai ieşim divizaţi, să nu mai ieşim împrăştiaţi de dragul criminalei „discipline" de gaşcă. Să creadă fiecare cum va vrea, să se fericească pe sine sau pe cei de aceeaşi credinţă cum îl va îndemna capul şi sufletul, dar când e vorba de ţară şi de valorile ei, să nu mai revenim la spectacolul oferit în trecut, când n'a scăpat nemocirlit niciun om din România Mare, atunci când lupta dintre partide a coborît în stradă şi'n uliţa satului.

Pentrucă dacă din nou ne vom pune mâinile în şolduri, ridicând mahalagismele la rang de discuţie academică, păcat de toate sacrificiile care se fac şi se vor mai face pentru reîntregiri teritoriale.

Pământul poate fi cucerit şi recucerit.

Dar n'am văzut pământ păstrat prin desbinări interne.

Vieaţa politică a ţării dintre 1920-1940 ne poate oferi, în toate domeniile acestei arte, piese de antologie.

Fiindcă, credem noi, dacă evenimentele anului 1940, din toamnă, ne-ar fi găsit una, ţara nu s'ar fi speriat de anumite răsteli şi nu şi-ar fi pus semnătura pe niciun hrisov.

*

Iar partide?

Asta rămâne s'o spună viitorul. Numai el ne va putea da indicaţiuni asupra formei de guvernare. Se va vedea. Dar la organizaţiuni politice care să transforme ţara în balamuc, să se ştie de pe acum că noi nu putem oferi decât cămaşa de forţă. De aceea păstrăm „Gazeta Transilvaniei" înafara svârcolirilor de ordin politic. Principial nu anticipăm o luptă împotriva cuiva, fiindcă nu suntem animaţi de spirit opoziţionist, nu suntem negativişti. Indiferent cum şi prin cine va fi condusă ţara, vom fi alături de adevăraţii constructori.

Dar tot principial ne păstrăm întreaga libertate de acţiune spre a interveni, fără menajamente, în cazul când vechea poveste se va reedita.

Pornind dela o solidaritate manifestată cu prilejul unei sărbătoriri, am deschis paranteza largă pentru tot ce ne va putea aduce viitorul, precizându-ne clar atitudinea.

Averea concentraţilor

Preşedinţia Consiliului de Miniştri cu Nr. 381999/1944 ne informează:

Domnule Director,

Potrivit dispoziţiunilor Conducătorului Statului, Serviciul de presă al Preşedinţiei Consiliului de Miniştri urmăreşte toate doleanţele şi reclamaţiile ce apar în ziarele de capitală, în ediţiile lor de provincie şi în publicaţiile de pe întreg cuprinsul ţării, semnalând autorităţilor de resort toate întâmpinările care comportă o soluţionare. La întâmpinările semnalate din ziarul Dv. au mai sosit următorul răspuns pe care vă rugăm a-l aduce la cunoştinţa cititorilor:

„Ministerul de Război răspunde la articolul întitulat „Averea concentraţilor" apărut în ziarul Dvs. (G. Tr.) la 11 Decemvrie 1943 că problemele relevate sunt rezolvate favorabil celor mobilizaţi prin dispoziţiunile cuprinse în Codul Civil, Codul Penal şi legile Nr. 603 | 1941 şi 532 | 943 care modifică Legea Nr. 609 | 1941.

Primiţi, vă rugăm, Domnule Director, asigurarea deosebitei noastre consideraţiuni.

Secretar general,
Ion A. Rădulescu

Şeful Serv. Presei,
V. Cheorpec

BRAŞOVUL DE ALTĂDATĂ

Apa de băuţ a Braşovului

VII

Apa de băut a reprezentat la Braşov, după cum foarte bine observă dr. Gusbeth în cartea sa, o rană veşnic deschisă pentru acest oraş. Ziarele locale menţionează indignate în anul 1874 că în fântâna din Schei se poate vedea băligar, iar doi ani mai târziu în fântâna din Blumăna se găsesc lipitori.

Din cronici reiese că Braşovul avea, totuşi, încă din anul 1522 o conductă de apă („Item aquaeductoribus bibales flor" sau „Item cerdones dederunt de aquaeductu flor"). In anul 1576 se sapă puţul din Braşovul-Vechiu (Trauschenfels-Hausfreund, 1874). In acelaşi an se sapă puţuri în Strada Lungă şi Strada de Mijloc. Piaţa avea fântână încă din anul 1669.

Ultimele dintre aceste fântâni rămase în strada Castelului, au fost înfundate cu ocazia pavării oraşului (1875), când se fac în acest loc şi conducte de apă. Tot în acest timp se amenajează fântânilor din Schei pompe. Astfel dispare una din posibilităţile de sinucidere care erau destul de căutată, în aproape toate fântânile oraşului întâmplându-se asemenea nenorociri. Astfel, într'o toamnă, o servitoare scoţând apă a găsit în vadră păr de femeie. Alarmând vecinii, s'a putut scoate din acea fântână cadavrul unei femei dispărute de 2 săptămâni. Amintirea acestui fapt ne scuteşte de orice comentar.

Cea mai adâncă fântână se găsea în Braşovul-Vechiu şi măsura 28 metri.

Oraşul avea pe atunci 6 conducte de apă. Cea mai bună de băut o dădea conducta centrului oraşului. Dar Braşovul avea încă din anul 1522, se pare, o conductă. In anul 1574 găsim măsuri luate cu ocazia ciumii, pentru curăţirea acestor conducte. Dar apa nu era nici acum potabilă. Numărul conductelor se ridică în curând la 18, cele de scândură (pline cu insecte) fiind înlocuite cu altele noi, de piatră, acoperite cu pietre de moară.

După Gusbeth, în 1803 oraşul era alimentat de 13 izvoare (plus 8 particulare foarte murdare). In anul 1824 comunitatea decide înlocuirea conductelor, cu ţevi de fier.

După calculele Ing. Frätschkes erau necesari 3961 stânjeni de ţeavă. In anul 1876 se fac conducte noi în Strada Castelului şi Strada Nouă. După măsurătoarea făcută în anul 1881 apa curgea prin conductă în cantitate de 41 litri pe secundă, deci 11.808 hl. în 24 ore). Temperatura acestei ape era (după prof. Lurtz) în Ianuarie de 3.60 R, în Aprilie de 4.00, iar în August de 10.25 R. (în medie pe an deci 6.24 R.).

Conducta dădea 35 litri apă pro persoană, oraşul având în această epocă 29.584 locuitori. (Parisul avea în acel timp 132 litri apă pentru un locuitor).

Löwenbach

de **I. Bozdog**

Continuarea din pagina 1-a

Imbunătăţirea stării materiale a Românilor de aici s'a resimţit şi mai mult de când jidănimea a fost scoasă, cel puţin de formă, din întreprinderile lemnului şi mai ales din rolul de acaparatoare şi mijlocitoare a materialului de foc sau fasonat. Şi-au înjghebat ei societăţile lor de valorificare şi s'au ajutat la caz de nevoie, după putinţele lor.

In timpul din urmă însă, cu toată conjunctura favorabilă a preţului lemnului, Buzoienii luptă din răsputeri împotriva sărăciei ce-i ameninţă.

Au apărut în Buzaie fantomele strigoilor şi s'au înţepenit într'o firmă *mare, ţipătoare* şi *obraznică* din preajma gării: *Löwenbach*. Acest nume reprezintă mii de vagoane de lemn „cumpărat" — *cu dreptul de exclusivitate, ca oficiu de colectare a lemnului* — dela toţi producătorii din aceste comune curat româneşti.

Pe ţăranul producător îl costă exploatarea şi transportarea lemnului în regia lui *lei 24.000*, iar firma cu dreptul de colectare li-l plăteşte cu *16.000 lei*.

Urmările dezastruoase ale acestui *drept* îl resimt sângeros toţi comercianţii, exploatatorii şi căraşii români de acolo, *căci ei nu pot vinde altuia lemnul*.

Mai este apoi şi un preţ maximal fixat pentru lemnul de foc, care nu se respectă!

Suntem pentru libera concurenţă a preţurilor şi pentru ieftinirea traiului, dar nu 'nţelegem cum se poate ca noi la Braşov să fim nevoiţi a plăti preţul *oficial* cu 35.000 lei la vagon şi Dumnezeu ştie cu câte mii în plus *la nevoie*, când firma *Löwenbach* are dreptul *să-l colecteze* adus şi depozitat la rampă subt jumătatea preţului.

Poate se va găsi cineva să se intereseze de această nedumerire a noastră.

Fazele istorice ale evoluţiunii constituţionale a Transilvaniei

Conferinţa prof. Ioan Lupaş — Sărbătorirea dela „Casina Română"

„Cercul juridic transilvan", constant activ dela înfiinţarea lui până astăzi, invitându-l pe prof. Ioan Lupaş să conferenţieze la Braşov în ciclul închinat „Dreptăţii româneşti şi luptătorilor ei", a prilejuit Braşovenilor trairea unei zile rare, atât în sala festivă a Curţii de Apel, cât şi în saloanele „Casinei Române" unde atmosfera părea că păstrează ceva din ecourile revelatoarei conferinţe ţinute de academicianul dela Sălişte.

Preşedintele „Cercului juridic", d-l Vasile M. Teodorescu, prim-preşedintele Curţii de Apel, cu acel discernământ a ceea ce se cade şi nu se cade, a socotit că este o „necuviinţă" de a mai prezenta pe conferenţiar.

Conferinţa

Va trebui să spunem dela început că prof. Ioan Lupaş în cursul celor aproape două ore a condensat atâta bogată documentare, încât încercarea de a sintetiza conferinţa ar însemna, din punct de vedere ştiinţific, cum spunea d-l V. M. Teodorescu, tot o necuviinţă. Cu o uluitoare memorie, veacurile de istorie transilvană s'au legat unele de altele, adevăruri necunoscute s'au ridicat dârze din scrisul vechiu al documentelor latine, maghiare, române, germane şi slave, neadevărurile s'au desprins singure de pe edificiul istoriei noastre şi, până la urmă, o altă Transilvanie a apărut limpede în conştiinţele ascultătorilor.

Încă în secolul al 9-lea este dovedită existenţa a trei voievodate româneşti pe cuprinsul Transilvaniei. In editorialul din nr. trecut al „G. Tr." semnat de V. Branisce, s'a subliniat că nu este vorba de voievod, în accepţiunea slavă de conducător de oaste numai, ci de un şef politic care întrunea în aceeaşi persoană şi puterea militară şi cea politică. Un conducător în toată puterea cuvântului, o organizaţie de esenţă românească, în care numai şeful de stat avea numele împrumutat dela Slavi, dar numai numele.

Se răstoarnă deci credinţa care a pătruns în toată istoriografia noastră şi străină, că primele noastre formaţiuni de stat au împrumutat organizaţia dela Slavi.

Şi se mai precizează, că primele voievodate au luat fiinţă aici, pe pământul Transilvaniei, şi se ştie de existenţa lor cu cel puţin 100 de ani înainte de descălecatul Munteniei şi cu cel puţin 250 de ani înainte de descălecatul Moldovei, ultimul admis de istoricii unguri, primul nu.

Faptul că uneori orientarea acestor voievodate s'a îndreptat spre apus se datoreşte ameninţărilor care veneau din răsărit.

Subliniind forţa religioasă a Românilor ardeleni, prof. I. Lupaş, având privirea întregului, explică şi de ce neamurile care au venit după noi aici nu ne-au putut clinti, în multe cazuri fiind ele dominate de legea românească. Eram şi cei mai mulţi şi cei mai bine organizaţi, dar nu după forme împrumutate, ci autohtone, cu adânci rădăcini în pământul acestei provincii.

O trăsătură caracteristică a voievodatelor şi organizaţiunilor politice de stat de dincoace de Carpaţi a fost că în toată existenţa lor au gravitat continuu spre ţările Româneşti de dincolo de Carpaţi, iar nu spre apus. Continuu ostili regilor unguri, dar niciodată faţă de voievozii Moldovei şi Munteniei. De aici şi teama de un bloc românesc puternic împotriva căruia s'a luptat şi uneltit atât la Pesta şi Viena, cât şi la Constantinopol.

Toate tendinţele maghiare de a stingheri independenţa Transilvaniei, sfârşind apoi prin a o socoti ca făcând parte din coroana de aur pe care regii lor n'au pus-o pe cap niciodată în forma pe care Ungurii o pretind, s'au izbutit de rezistenţă acestui voievodat liber. Un veto categoric a fost opus de Maria Tereza chiar şi când s'a încercat să se pună pe stema Ardealului numai simbolul crucii lor „sfinte".

Şi nici voievozii şi principii Ardealului independent n'au fost unguri. Prof. Lupaş identifică între ei Români, Slovaci, Croaţi, Germani, unii Italieni de origine, cei mai mulţi cu numele schimbate, după cum însăşi Ungaria n'a fost în stare să-şi dea o dinaste din sânul ei. Nici chiar cea arpadiană n'a fost chiar aşa de ungurească pe cât s'a crezut până acum.

Iar dacă la 1867 Impăratul Francisc Iosif I-ul cedează presiunii tot mai puternice a Maghiarilor şi aprobă alipirea Ardealului la Ungaria, o face silit de împrejurări; pierduse un război şi popularitatea îi scăzuse mult, iar împărăţia avea dificultăţi.

Deci numai dela 1867 poate fi vorba de o administrare a Ardealului prin Unguri, iar nu de o mie de ani.

Tot ce-a urmat n'a fost decât luptă surdă sau pe faţă pentru momentul 1 Decemvrie 1918.

Am spus dela început că o resumare a conferinţei prof. Ioan Lupaş e dificilă, tocmai fiindcă ne lipseşte documentarea atât de bogată şi de precisă a conferenţiarului. N'am dat aici decât câteva puncte de reper care pot indica „Fazele istorice în evoluţia constituţională a Transilvaniei.

Sărbătorirea dela „Casina Română"

In seara aceleiaşi zile a avut loc la „Casina Română" o masă sărbătorească, aniversându-se 60 ani de vieaţă ai prof. Ioan Lupaş.

O serie de cuvântări ocazionale au făcut legătura dintre sărbătorit şi generaţiile româneşti până azi.

D-l Vasile M. Teodorescu, prim-preşedintele Curţii de Apel a vorbit în numele „Cercului Juridic Transilvan"; d-l Ioan Matei, prorectorul „Academiei Comerciale", în numele comitetului de iniţiativă care a oferit anul trecut d-lui I. Lupaş un volum omagial. In numele „Academiei Comerciale" a vorbit d-l rector Dr. V. Jinga. Pentru biserica gr. ort. Dr. N. Stinghe iar pentru cea gr.-cat. protopopul Dr. Aurel Ghilea. D-l Dr. Nicolae Boieriu se asociază omagiilor pe care le-au adus antevorbitorii, în numele „Casinei Române". Un fost coleg de şcoală dă glas sentimentelor prin rostul d-lui Dr. Const. Moga, prodecanul baroului. Vin şi foştii studenţi ai sărbătoritului care prin D-na Valeria Căliman evocă vremea primelor iniţieri serioasa în disciplina istoriei. Preşedintele Asociaţiei prof. secundari, prin d-l prof. Ion I. Popa, aduce elogiile acestuia. Primăria e prezentă prin d-l primar Dr. N. G. V. Gologan, iar „Astra" Braşov îşi spune cuvântul prin d-l prof. Nicolae Baboie. In numele „Gazetei Transilvaniei" fixează raporturi dintre istoric şi gazetar d-l Ion Colan, conducătorul gazetei, iar d-l prof. G. Moroianu fost rector al Academiei Comerciale, aduce cuvântul generaţiei sărbătoritului.

Tuturora le-a răspuns prof. Ioan Lupaş, prinzând, uneori, din cuvintele de mulţumită ale academicianului, parcă legături cu conferinţa ţinută, parcă o continuare a ei...

Peste valuri şi peste furtuni

Transilvanie,
Ce valuri, ce furtuni
Curg peste istorici-ţi goruni,
Ce răsmeriţi clocotesc în vetre,
Ce vecii îţi poruncesc din pietre,
Ce păduri de doruri te încing,
Ce tristeţi de moarte mi te 'nving
Peste plaiuri şi în miez de codru,
Când cobeşte jalea fără modru?

Ca un brâu întins subt cerul scund,
Ce colac de grâu domnesc, rotund,
Te aşteaptă ca să te cununi
Peste volburi şi peste furtuni,
Şi din fluiere să-ţi cânte, cine
Trece umbră 'n umbre de obcine,
Şi inel în degete să-ţi puie
Umbra cui se vânzoleşte 'n cuie,
Ca să-ţi strângă stele şi agată —
Cine-a doua oară stă subt roată?

Ce adâncuri, cremene icneşe,
— Mincinos destin împărătesc
Şi înscris în zodii de pucioasă
Pentru frunte 'naltă de mireasă?

Subt obidă neagră stai în veac:
Gându-i mic şi sufletul sărac.

Ci subt ceruri putrede de-agate,
Varsă foc şi scuipă Detunate
Intr'o fulgerare către stele
Şi adună veacurile 'n ele,
Şi te 'naltă spre vecii şi slavă,
De lumină pururea bolnavă.
Să coboare duhul altor vremi
Cu tămâie verde prin poeni
Şi cădelniţând pe-aici să treacă
Ninşi de ani, de ger şi promoroacă,
Fraţi cu ţarinile şi gorunii
Căpitanii tăi, Tribunii.

Subt talazuri şi subt vâlvătăi
Suflete cuprinse de văpăi
Să aprindă cerul ca o iască:
Zare de baladă românească,

Transilvanie, subt cerul scund
Un colac de grâu domnesc, rotund,
Te aşteaptă ca să te cununi
Peste volburi şi peste furtuni!

Lucian Valea

Poşta redacţiei

Irene. Reţinem începutul:

„Mi-e sufletul aşa de trist şi rece
„Şi sbuciumat, de cred c'ar vrea [să plece..."

Atât!

Dar cu o rândunică nu se face primăvară.

*

Ion Gh. Iordache

sonetul tradus din Herbert Pommrich, *„Testament"* ar trebui *lucrat.* Fiind vorba de o formă fixă, nu ne putem abate dela ea.

Bibliografie

„Cartea Românească"

Noutăţi literare

— *Teodoreanu Ionel,* Lorelei. Roman. Ediţia VIII-a. Buc., Decemvrie 1943, p. 446. Lei 650.

— *Sadoveanu Mihail,* Demonul tinereţii. Roman. Ediţia III-a. Buc., Decemvrie 1943, p. 265. Lei 400.

— *Sadoveanu Mihail,* Ochiu de urs. Roman. Ediţia III-a. Buc., Ianuarie 1944, p. 288. Lei 360.

— *Negruzzi Iacob,* Amintiri din „Junimea". Buc., Decemvrie 1943, p. 366. Lei 500.

— *Creangă Ion,* Opere Complete. Cu o introd. de C-tin Botez. Buc., Noemvrie 1943, p. 323. Lei 400.

In colecţiunea „Pagini alese"

— *Cantemir D.,* Hronicul vechimei Romano-Moldo-Vlahilor. Ediţie îngrijită de D. Murăraşu. Buc., 1943, p. 48. Lei 50.

In colecţiunea „Cunoştinţe folositoare"

— *Simionescu I.,* Circulaţia materiei. Buc., 1943, p. 32. Lei 28.

— *Dumitrescu Teodor,* Frigurile de baltă. Buc. 1943, p. 31. Lei 28.

— *Schorr A. Dr.,* ing., Staturi practice, Buc. 1943, p. 31. Lei 28.

— *Gâtan Martin,* Vaca de lapte. Buc. 1943, p. 30. Lei 28.

— *Marin Sanda,* Mâncări din porumb. Buc. 1943, p. 32. Lei 28.

— *Nicolaescu Magda D.,* Danemarca. Buc. 1943, p. 32. Lei 28.

— *Conea I.,* Din Norvegia. Buc. 1943, p. 32. Lei 28.

— *Gheorghiu C. V.,* Câte se scot din cărbunele de pământ. Buc. 1943, p. 32. Lei 28.

— *Zapan M. Lt.,* Fotografia. Buc. 1943, p. 32. Lei 28.

— *Velculescu Victoria A.,* Scoaterea petelor. Buc. 1943, p. 32. Lei 28.

Alte edituri:

— *Giurescu Constantin C.,* Transilvania. Bucureşti, M. O. Imprimeria Centrală, 1943, p. 41.

— *Giurescu Constantin C.,* La Transylvanie. Bucarest, Tip. „Lupta" N. Stroilă, 1943, p. 37.

— *Deac Victor Dr.,* Almanahul cooperativelor „Plugarul" din Ardealul de Nord, 1944. Cluj, Tipografia Naţională, 1944, p. 340. Preţul 5 pengăi.

— Muzeul Naţional de Antichităţi. Raport asupra activităţii ştiinţifice a Muzeului Naţional de Antichităţi în anii 1942 şi 1943. Bucureşti, Tip. „Bucovina" I. E. Torouţiu, 1944, p. 87.

Danie

Din prilejul parastasului de şapte ani dela moartea secretarului Eforiei şcolilor centrale ort. rom. Romulus Dogariu, în loc de flori pe mormânt, următoarele familii au dăruit la fondul „R. Dogariu" dela Masa Studenţilor „Virgil Oniţiu" a liceului „A. Şaguna" din loc: *Dr. Vasile Dogariu 2000 lei, Dr. Petru Borgea 1000 lei, Nic. Picu Băncilă 1000 lei şi văduva Victoria Badlu 500 lei.*

La fondul general a mai dăruit *Mateiu Boeriu,* funcţ. pens. Bucureşti, 2000 lei, iar profesorul *Matei Antonescu* 500 lei.

Citiţi şi răspândiţi „Gazeta Transilvaniei"

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SERIA II

FOAIE PENTRU MINTE, INIMA ŞI LITERATURĂ

ANUL II

Nr. 9

SĂPTĂMÂNAL PENTRU CULTURA SATULUI
REDACTAT DE GH. TULBURE

1944

Taina a şasea

de Bădicu Gheorghe

Este cununia. Din păcate mai sunt creştini slabi, care o ocolesc, în loc să se împărtăşească din harul şi sfinţenia ei. In vremea din urmă însă, se pare că şi ei s'au convins că numai „căsătoria civilă", încheiată în faţa primarului, n'are putere morală asupra căsniciei. Şi nu dă un temeiu tare şi sfânt legăturii dintre bărbat şi femeie, aşa cum îl dă taina sfintei cununii, săvârşită de preot după legea şi datina românească.

Căsătoria întâi de toate e o taină încheiată şi în cer, nu numai pe pământ. Iar familia care n'a fost binecuvântată în casa Domnului este lipsită de cuprins sufletesc, ea nu este un aşezământ creştinesc.

Din norocire sunt tot mai puţini orăşenii care socot că este de ajuns să-şi dea consimţământul în faţa notarului, să iscălească un proces verbal, — ca în America — şi căsătoria este încheiată.

Astfel de căsătorii însă cam tot atât de uşor se destramă precum s'au încheiat. Sătenii noştri au înţeles să se scuture de aceste obiceiuri străine şi idei primejdioase. Ei îşi păstrează credinţa şi datinele lor strămoşeşti. Familia ţărănească este o familie religioasă şi nimic însemnat nu se întâmplă în sânul ei fără binecuvântarea bisericii. Iată de ce sănătatea trupească şi sufletească a ţăranilor este mai tare şi mai curată.

———

Oameni care au văzut limpede

Ce scria la 1659 Amos Comenius despre stările dintr'o ţară vecină

comunic. de **Ion Lupaş**

Amos Comenius sau Komensky, vestitul pedagog, precursorul postulatului de educaţiune obştească, pe care o socotea posibilă numai cu condiţiunea de a fi împărtăşite de binefacerile ei toate păturile sociale ale unui întreg popor,*) adresâd la 1659 principelui transilvan *Gheorghe Rakótzi II* un memoriu (*Ad Serenissimum Principem Transilvaniae Georgium Racoci*) zugrăvea, în temeiul propriilor experienţe personale, stările dintr'o ţară vecină, după cum urmează:

„Dragă ţară ungară, aş vrea să spun tot binele despre tine Dar trebuesc căutate pricinile, fără a căror cunoştinţă nu putem purcede la tămăduirea relelor. Pământul ţării este bun şi totuşi se găsesc aci mulţi, care flămânzesc, care pătimesc de boli molipsitoare şi mor înainte de vreme... Ungurilor nu le place să muncească, ei iubesc trândăvia şi traiul fără lucru; de aci urmează, că puţini dintre ei se deprind cu meşteşuguri mehanice mai fine, poartă puţină grijă şi de gospodărie. Cerşetoria şi mizeria e la ordinea zilei; de aceea ţara jumătate este pustie... Despre siguranţa drumurilor şi a proprietăţii nici vorbă nu poate fi, tâlhăriile la drumul mare sunt foarte frecvente. *Dau puţină atenţie educaţiunii; în întreg Regatul locuit de Maghiari nu există nici o şcoală cu limba maternă*, unde copiii să poată fi deprinşi în cunoştinţe mai înalte şi în bune moravuri. Neştiinţa se răsfaţă pretutindeni: în măestriile libere, în istorie, în filosofie, în medicină... Se nasc mulţi copii, dar nu se îngrijeşte nimeni de ei, să le dea putere de vieaţă. Cauza numărului scăzut al copiilor: multe familii nu trăiesc laolaltă şi nu au copii, fiindcă anevoie pot purta o căsnicie, deoarece fărădelegile domnilor feudali îi împiedecă. Cei mai mulţi trăiesc în concubinaj (traiu nelegiuit) împăcându-şi astfel poftele desfrânate. Dacă se găsesc la ei puţini bătrâni, pricina este hrana cea proastă. In ţinuturile locuite de Maghiari lipsesc medicii şi farmaciile... Educaţiunea este rea, tineretul nefiind crescut spre activitate vie. Aci nu învaţă, nu ştie şi nu voieşte nimeni nimic cu temeiu... Cauza religiei destrămate şi sterpe este împrejurarea, că *religiunea lor e reformată numai pe dinafară, nu pe dinăuntru*, numai dogmele şi ceremoniile, nu însă şi practica vie a pietăţii (praxis pietatis). Pentru sporirea populaţiunii ar fi un mijloc potrivit, dacă s'ar promova căsătoriile legitime, prin micşorarea sarcinilor publice şi dacă legile privitoare la căsătorii ar fi respectate" **)

*) Cf. I. Lupaş, *Probleme şcolare* Bucureşti 1936 p. 217

**) Rácz Lajos: *Comenius Sárospatakon.* Budapest 1931 p. 223—226.

Fruntea sus!

După fărâmarea graniţelor, pe care sângele jertfei şi voinţa noastră de unire, ni le dădu-se, ne-am ridicat din greş lile unor ceasuri de sbucium, pentru ca, în trei ani, să dovedim altora că ştim să fim Neam de ostaşi, care îşi apără pământul, de muncitori care îşi rodesc pământul, de creştini, care îşi însufleţesc de credinţă pământul, de europeni care îşi apără cu îndârjire libertatea, având conştiinţa că libertatea noastră slujeste Europa şi legile civilizaţiei.

Putem să purtăm fruntea sus, fiindcă Neamul Românesc nu şi-a făcut decât datoria.

Lux şi risipă la sate?

Se vorbeşte mult în vremea din urmă de un anumit lux şi risipă care s'ar fi ivit chiar şi la sate. Sunt oameni — şi mai ales femei — care nu vor să ştie de vremuri grele, de crize cumplite. Ei risipesc banul fără milă şi fără ruşine. Unii-l risipesc cu amândouă mânile, pe semne, pentrucă l-au dobândit pe nemuncite. Sunt şi de acei cărora le-a căzut averea ca o mană din cer, şi o aruncă pe fereastră. Se spune că sunt chiar şi văduve de războiu care se răsfaţă în mândreţuri cu banii căpătaţi după „răposatul", căzut pe front pentru ţară.

Sunt atât de urîte aceste veşti încât parcă nu ne vine să le credem. Dacă totuşi ar fi adevărate atunci trebue să le venim de hac.

Preoţii şi învăţătorii, în loc să se tânguiască, mai bine să ia biciul dojanei şi să stârpească răul din rădăcină. Risipitorii, fudulii şi nesocotiţii să fie înfierati de pe amvon. Să fie huiduiţi toţi câţi îşi bat joc de ban cheltuindu-l pe mătăsuri, pe catifele şi atlasuri, care seacă punga şi destramă casa. Intr'o vreme când ţara geme subt povara greutăţilor de războiu, luxul, lenevia şi risipa de bani este o molimă, care trebue stârpită. Conducătorii satului să dea pildă, contribuind cu cuvântul şi cu fapta la îndreptarea moravurilor stricate.

(gh. t.)

Satul

Cu nuferii şi papura în lacuri
Cântă satul din fluier şi plânge
Şi 'n fumul vremilor arse 'n ogeacuri
Toarce-şi povestea de-azur şi sânge.

Din stei, din piatră, din trudă 'nălţat,
Vlaga ţărânii şi-a vieţii v'a dat.
Voi l-aţi mintit frumos, l-aţi poleit,
L-aţi pus subt tălpi, l-aţi strivit.

Ca ieri şi azi soborul întorn cocorii
De-l găsesc ars în viers, frânt de trudă,
Cu nădejdea proptită 'ntr'o rudă.
Vântule, unde ne sunt oratorii?

Sassu Ducşoara

———

Isprava lui Moş Mihai

— O amintire din copilărie —

In malul gârlei din marginea satului nostru îşi făcuse culcuşul o vulpe. Băieţii îi descoperiseră vizuina, dar nu era chip s'o prinzi ori s'o împuşti. Şireată şi prevăzătoare, vulpea se strecura noapte de noapte prin bălăriile grădinilor şi jefuia coteţele oamenilor de găini, de-ţi era mai mare ciuda. Unul din sătenii păgubaşi şi-a dat cu părerea că ar fi bine dacă s'ar duce la bârlogul ei şi ar afuma-o cu ardeiu. Fumul pişcător ar sili-o să iasă din culcuş şi atunci ar fi uşor s'o toci în cap.

Zis şi făcut. Cu un braţ de ardeiu iute la subsuară au plecat vreo trei inşi, l-au aşezat în gura vizuinii şi i-au dat foc. Au astupat apoi cu pământ gura ascunzătoarei şi s'au pus la pândă, fiecare cu câte un ciomag în mână.

Când va răbufni vulpea afară, cu focul în cap, s'o pălească după urechi. Dar zadarnică le-a fost aşteptarea. Când a simţit fumul de ardeiu vulpea a tulit-o pe una din răsuflătorile ei ascunse şi pe aci ţi-e drumul.

Oamenii şi-au pierdut răbdarea şi crezând că vulpea o fi murit înnăbuşită au plecat către casă. Câteva săptămâni vulpea n'a mai dat pe la coteţe. Intr'o bună zi însă moş Mihai trecând pe la gârlă ce să vază? La gura vizuinii un puiu de vulpe mic şi roşcat. Omul se întoarse acasă, luă cu el un căţel mititel pe care-l avea în curte, o sfoară, un sac mare şi o oală cu lapte prins. Inarmat cu acestea se aşeză la vizuina vulpei. Legă căţelul de picior cu sfoara, îl mânji pe păr cu lapte acru şi-i dădu drumul în vizuină.

Cei doi puişori de vulpe apropiindu-se de căţel au început să-i lingă laptele de pe trup. In vremea aceasta moş Mihai trăgea câte niţel de sfoara legată de piciorul căţelului şi odată cu căţelul cei doi pui de vulpe, care nu se mai săturau de lins, au ieşit şi ei afară. Atunci moş Mihai i-a luat binişor de urechi

Din lumea largă

Fibre textile din mare

Iarba de mare a fost întotdeauna o importantă materie primă, fiind de mult timp întrebuinţată, datorită conţinutului său de iod. Astăzi se scot din iarbă de mare substanţe folosite în alimentaţie, pentru hrana vitelor şi îngrăşarea pământului, apoi zahăr pentru necesităţi farmaceutice, materii cleioase pentru lipit, adausuri pentru săpunuri şi produse cosmetice, precum şi materii explozive. Intre timp a mai intervenit şi o nouă, importantă modalitate de întrebuinţare a acesteia şi anume iarba de mare a devenit o valoroasă materie primă textilă. Prima fabrică pentru prelucrarea ierbii de mare în acest scop a fost deschisă în Norvegia subt conducere germană. Dintre toate părţile componente pe care le conţin algele brune, adevărata iarbă de mare, acidul algic pare a fi cea mai importantă, care este tors după prelucrarea sa, confecţionându-se apoi din firele rezultate pânzeturi de excelentă calitate, asemănătoare mătăsii artificiale, foarte potrivite pentru haine şi mantale de ploaie.

Cel mai vechiu petrol din Europa

Cu prilejul unor cercetări întreprinse asupra lutului albastru din Estonia, care este una dintre cele mai vechi roci din Europa, păstrându-şi totuşi un înalt grad de elasticitate, au fost găsite rămăşiţe de natura cărbunelui. Savantul german prof. Rüger din Jena a stabilit că aici este vorba de asfaltit, care n'a putut proveni decât din petrol. In Estonia au fost astfel descoperite cele mai vechi şi încă vizibile urme de petrol. Această descoperire atât de interesantă din punct de vedere ştiinţific nu are totuşi nicio importanţă economică.

Eroii noştri ✝ *Vulcan*

GAVRIL ROŞCA

LOCOTENENT

Fost învăţător în comuna Vulcan în anul şc. 1940-41

A cunoscut comuna Vulcan în anul 1940, refugiindu-se din com. Stăneştii de Jos (pe Ceremuş), jud. Storojineţ, atunci când hoardele comuniste au invadat Bucovina.

După refugiu a fost utilizat ca învăţător în comuna Vulcan, în care calitate a fost condus de o conştiinţă de adevărat apostol, punându-şi toată energia tinereţii întru luminarea celor mici ai neamului nostru.

Cu astfel de convingeri a îmbrăcat haina datoriei din prima zi a războiului. A luptat într'un batalion de Vânători de Munte din Târgul-Ocna, luând parte la ocuparea Cernăuţului, iar la trecerea Nistrului cade lovit de focul unei mitraliere duşmane în ziua de 18 Iulie 1941.

Dându-şi sufletul în braţele camarazilor săi dragi, aceştia îl aduc pe pământul patriei şi-l înmormântează cu cinste de erou în comuna Vasiliuţi, jud. Hotin.

A fost decorat cu Coroana României în grad de cavaler şi panglică de Virtute Militară.

Crearea unui atelier pentru tipografi culegători

La Strassburg a fost creat un atelier pentru tipografi şi culegători, în care meseriaşii tineri găsesc perfecţionarea artei lor. Acest atelier este destinat să cultive faima pe care o avea altădată tipografia oraşului Strassburg.

O căciulă de acum 3.500 de ani

Cu prilejul săpăturilor ce s'au făcut subt conducerea D-rului Karl Kersten la Harrislee în apropiere de Flesburg într'un mormânt ce datează din epoca de bronz, a fost descoperită printre altele si o căciulă bărbătească foarte bine conservată, care printre celelalte „produse textile" aflate, este cea mai interesantă piesă. Ceea ce este caracteristic la această căciulă este forma ei rotundă şi tare, având în partea exterioară o bordură din fibre de lână foarte fine. Mai multe straturi de postav asemănătoare pâslei, dau acestei căciule o rezistenţă apreciabilă şi o grosime de circa 1 cm. Mult timp modul de fabricare al acestei căciuli a fost o enigmă. Abia după îndelungate cercetări i-a reuşit doctorului german Schlabows să descopere misterul cum a fost confecţionată. Căciula din Harrislee este, prin felul în care a fost lucrată, o dovadă a artei lucrului manual din acele timpuri. S'a mai stabilit deasemenea că este vorba de o căciulă purtată în zile de sărbătoare de vreun războinic, căci soliditatea ei indică că ea în acelaşi timp era şi un preţios auxiliar în lupte, ferind capul de lovituri.

Omul care vorbeşte peste 100 limbi

Docentul universitar Dr. Ferdinand Hestermann din Münster, în vârstă de 65 ani este învăţatul care cunoaşte peste 100 limbi şi dialecte, printre care acelea vorbite în Nordul Africei, Australia şi Ţara Focului (din extremitatea sudică a Americii de Sud). Dr. Hestermann s'a stabilit în 1940 la Universitatea din Münster ca profesor şi a înfiinţat aci secţia „Caucazul şi limbile sale" ca sub grupă a Seminarului oriental din Münster.

Actualităţi din Germania

Ucenicii unui mare atelinr de reparaţii ale Căilor Ferate au fabricat în timpul lor liber 17 000 de jocuri pentru soldaţii de pe front — şah, halma, păhărele de aruncat zari — care nu ocupă loc mult. 4000 din aceste jocuri au fost trimise funcţionarilor căilor ferate din Est.

Strigături[1]

culese de Sassu Ducşoa

Mândrele care-s făleţe,
Nu să ţin cu corobeţe,
Ce să ţin cu poale creţe
Şi cu lităre ghe vin
Şi cu turte din Hoghin.

*

Câche flori îs pă pământ
Tăche trag la jurământ,
Numai floarea soarelui
Şeghe'n poarta raiului
Şi tăt jughică pă flori,
Ca soacrilii pă nurori.

(Auzite dela Miara I. Com. Juşt Biho 1940)

*

Leliţa cu casa'n drum
Şede şi vinde parfum.
Leliţa cu casa'n colţ
Şede şi face negoţ:
Eu mă duc să târguesc,
Ea mă roagă s'o iubesc.

(Auzită dela Manciulea Şt. Daia Română, jud. Alba. 1939.)

*

Aşa zice popa nost:
„Să nu mergi la fete'n post",
Preoteasa zice-aşa;
„Mergi copile unde-i vrea
Şi hai şi la fata mea..,
Ba la fată ca la fată
Şi la mine câteodată."

(Auzită dela Aug. Aldea Com Pădăndea T. Mică. 1939

[1]) Din vol. în manuscris „Di comorile satelor"

Aviz

Cărţile, revistele, manuscrisele de articole şi scrisorile destinate **„Foii pentru minte, inimă şi literatură"** se vor trimite la adresa d-lui *Gh. Tulbure, Braşov, str. Dorobanţilor 13.*

şi i-a vârît în fundul sacului. A aşezat apoi sacul la gura vizuinii şi a început să strângă de coadă şi de urechi puii de vulpe.

Puii chelălăiau cât îi ţinea gura. Deodată apăru vulpea şi cum sacul făcuse niţel întunerec la gura vizuinii ea se repezi orbeşte tocmai în fundul saculuĭ ca să-şi scape puii. Atât i-a trebuit lui moş Mihai! A legat sacul la gură cu o sfoară, l-a încins cu brâul lui şi hai-hai, târâş, cu burduful plin în sat. După câtăva vreme, lelea Marina, baba lui moş Mihai, purta la scurteică un guler mare, roşcat.

B. Gh.

Ardealul meu...

Ardealul meu, leagănul meu,
Mă arde inima'n adâncuri
Că nu mi-e dat s'aţin cu pieptul
Urgia ce din patru vânturi
S'abate peste vatra-ţi sfântă,
Ce-a zămislit prin veacuri grele,
Fiinţa neamului ce-şi poartă
Pe piscuri setea după stele,
Şi-şi ară'n sânge şi sudoare,
Şi cânt înlăcrimat ogorul,
La poala troiţei, durată
Ca Cel de sus să-i afle dorul.

Dar trestie mi-e slaba fire
Şi tot ce jalea-mi îţi îmbie
E sufletul ce mi se frânge
Şi-a lacrimilor apă vie;
Ci ca neprihănita mumă
Iţi cer să port durerea-ţi toată,
Cu matca vieţii-mi înfrăţită,
Ca trupul împletit pe roată;
Subt inimă s'o port ca rodul,
Ca dragostea-mi să-ţi dea puterea
Să 'nduri osânda marei Vineri
Ce poartă'n miezu-i: Invierea.

Ana Voileanu-Nicoară

Din înţelepciunea Indienilor

Mânia 'n oamenii cei buni
Se naşte moartă, se topeşte;
In cei cuminţi un ceas trăieşte!
In semidocţi trăieşte luni,
Trei ani în proştii cei din gloată,
Iar în mişei, vleaţa toată.

trad. de Gh. Coşbuc

Proverb Indian

Trei rele noi vedem:
Cei proşti se tem de **moarte,**
Cei semiculţi se tem de **foame,**
Iar bărbătul cinstit şi plin de bine,
Se teme de ruşine.

trad. de Gh. Coşbuc

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Parchetul Tribunalului Braşov

Cererea înregistrată la Nr. 2077/1944

Domnule Prim-Procuror,

Subsemnatul Temeş Alexe, refugiat din comuna Someş Odorhei, jud. Sălaj, domiciliat în Braşov Str. Alexandru cel Bun No. 5, cu onoare vă rog să binevoiţi a dispune îndeplinirea formelor legale pentru reconstituirea extrasului meu de naştere, fiind născut în comuna Husia, jud. Sălaj, la data de 20 Mai 1918, de religie gr. cat., din părinţii Ioan Temeş şi Lucreţia Temeş născ. Stejeran, de religie gr. cat, căsătoriţi legitim.

Propun martori pe: Bumbaş Victor, Braşov, Str. Traian Nr. 2, şi Inceu Ligor, Braşov, Str. Decebal No. 15.

Cu stimă
Temeş Alexe

Nr. 2077
18 Februarie 1944.

Noi, Primul Procuror al Tribunalului Braşov,

In conformitate cu dispoziţiunile art. III din Decretul Lege Nr. 4062/940 referitor la reconstituirea actelor de stare civilă ale refugiaţilor din 14 Decemvrie 1940, invităm autorităţile şi persoanele care deţin extrasul sau alte inscrisuri referitoare la actul al cărui reconstituire se cere prin petiţiunea de mai sus, să le depună la acest Parchet.

Prim-Procuror
A. Matei

Secretar
A. Vâiceanu

ROMÂNIA
Judeţul Braşov Plasa Codlea
Comuna Vulcan

Nr. 492 1944

Publicaţiune

Se aduce la cunoştinţa generală, că Primăria comunei Vulcan, judeţul Braşov, va ţine următoarele licitaţii publice, în locul şi zilele arătate mai jos:

1. In ziua de 11 Martie 1944, ora 10, în localul Primăriei, licitaţie publică pentru arendarea unei cariere de piatră Nr. 1, din satul Colonia-Concordia, cu preţul de strigare de lei 20.000 pe termen de 3 ani, preţ de strigare lei 20.000 anual.

2. In ziua de 11 Martie 1944, ora 11, în localul Primăriei, licitaţie publică pentru arendarea carierii de piatră Nr. 2, din satul Colonia-Concordia, pe termen de 3 ani, preţul de strigare fiind de lei 20.000 arendă anuală.

3 In ziua de 11 Martie 1944, ora 12, în acelaşi loc, licitaţie publică pentru arendarea carierei de pământ, argilă, humă şi nisip, Nr. 1, pe termen de 3 ani, preţul de strigare de lei 100.000, arendă anuală.

4. In ziua de 11 Martie 1944, ora 15, în acelaşi loc, licitaţie publică pentru vânzarea unui vier scos din uz, cu preţul de strigare lei 100 per kg. greutate vie.

Licitaţiile de mai sus se vor ţine cu respectarea dispoziţiunilor din art. 88—110 din Legea Contabilităţii Publice şi ale Legii Nr. 679/1941.

Garanţie de licitaţie 5% din preţul de strigare, iar la vânzarea vierului de lei 5000.

Condiţiunile de licitaţie se pot vedea la Primăria comunală, în zilele şi orele de serviciu

In caz de nereuşită, licitaţiile se vor repeta în ziua de 21 Martie 1944, în acelaşi loc şi la aceleaşi ore.

Vulcan, la 18 Februarie 1944.

Primar *H. Deptner* Notar *T. Petraşcu*

Abonaţilor

le aducem aminte că nu trăim din subvenţii.

Ciclul comunicărilor Institutului de Cercetări Economice şi Sociale

de pe lângă Academia Comercială Cluj-Braşov în sesiunea 1943/1944.

3. III. 1944 Prof. *Dr. D. Voina:* „Reflexul mobilităţii bilanţului în contabilitate".

10. III. 1944 Conf. *I. Tarţa:* „Organizarea şi raţionalizarea în întreprinderi"

17. III. 1944 Conf. *Aug. Tătaru:* „Problema valorii în ştiinţa economică".

24. III. 1944 Prof. *Victor Jinga:* „Problema spaţiului în economia politică".

31. III. 1944 Prof. *Eugen Demetrescu:* „Problema echilibrului monetar în teoria economiei pure.

7. IV. 1944 Prof. *Laurean Someşan:* „Valoarea zonelor de contact în economia umană".

In continuare se vor face comunicări până la 1 Iulie 1944.

Domnii membri ai Institutului care doresc să facă comunicări dela 28 Aprilie până la 1 Iulie a. c, sunt rugaţi să înştiinţeze, din vreme, Secretarul Institutului.

Se atrage atenţiunea că desvoltarea comunicărilor are loc *vinerea, la orele 18, 1/4 precis,* la sediul Institutului din Str. N. Iorga 26.

Tipografia „Astra" Braşov caută ucenici români

Din sursă autentică!

Dacă vreţi să aflaţi adevărul, vă declaraţi mulţumit cu ceeace „se spune" despre ruperea logodnei dintre d-şoara A şi dl. B.? Apreciaţi şansele de reuşită ale unei afaceri, după ceeace se colportează, în bine sau în rău, în privinţa ei? Dacă vă satisfac informaţiuni în genul acesta, atunci e inutil să mai citiţi cele ce urmează.

Cine vrea să cunoască realitatea, acela nu acordă nici o atenţie „svonurilor" provenite din „sursele cele mai bune", ci va căuta adevărul la „sursa autentică", informându-se la aceia care participă efectiv la desfăşurarea evenimentelor.

Cu alte cuvinte, dacă vreţi să ştiţi cum se va termina războiul acesta, sau care va fi aspectul păcii şi ce anuma va insemna pacea pentru fiecare dintre noi, — şi, într'adevăr, cine dintre aceia care au o familie, care au copii sau o proprietate, nu ar dori să ştie lucrul acesta? — atunci trebue să vă formaţi singuri părerea d-voastră proprie.

Cântăriţi glasul Germaniei. Radio-ul german vă vorbeşte zilnic, din sursă autentică, în limba d-voastră proprie. Printr'o simplă învârtire de buton la aparatul d-voastră de radio, veţi putea afla lămurirea sensului şi a scopului ce-l are lupta noastră. Asigurarea culturii europene, crearea unei colectivităţi libere şi independente a popoarelor europene, acesta este scopul pentru realizarea căruia luptăm umăr la umăr. Clădită pe principiul proprietăţii private, a libertăţii de credinţă şi a independenţei naţionale, o Europă nouă trebue să se nască, apărată atât de încălcările unui capitalism străin de acest continent, cât şi de doctrina bolşevismului, care a transformat omul în maşină.

Dacă vreţi să aflaţi din sursă autentică ceeace înseamnă lupta aceasta şi cum va ajunge la sfârşit, atunci ascultaţi glasul Germaniei.

Ascultaţi zilnic emisiunile germane în limba română:
(Postul Dunărea 325,4 m = 922 Kilocicli)

LUNI 22^{15} — 23^{00}
Inceput vesel de săptămână
30 minute
de ritm şi distracţie

MARŢI 22^{15} — 23^{00}
Oglinda alpilor
revista actualităţilor politice, culturale, economice şi ştiinţifice

MIERCURI 22^{15} — 23^{00}
Cronica europeană

JOI 22^{15} — 23^{00}
Oglinda alpilor
(ca Marţea)

VINERI 22^{15} — 23^{00}
Vocea Reichului

SÂMBĂTĂ 22^{15} — 23^{00}
Program variat

DUMINECĂ 22^{15} — 23^{00}
Mica noastră serbare de Duminică

Posturile Dunărea (325,4 m = 922 Kilocicli) şi Alpi (338,6 m — 886 Kilocicli) emit în fiecare seară „puntea sonoră", între orele 00^{15}-1^{00}.

ROMÂNIA
Judeţul Braşov Plasa Codlea
Comuna Vulcani

Nr. 493/1944

Publicaţiune

In conformitate cu dispoziţiunile art. 61 din Codul Funcţionarilor Publici publicăm concurs pentru ocuparea postului de impiegat fără gradaţii vacant la această Primărie comunală.

Retribuţiunile sunt cele prevăzute în bugetul comunei pe anul 1943/944.

Cererile cu toate actele pentru îndeplinirea condiţiunilor arătate de art. 3, 57 şi 58 din Codul Funcţionarilor Publici, se vor înainta acestei primării, până cel mai târziu la data de 24 Martie 1944.

Vulcan, la 18 Februarie 1944.

Primar, *H. Deptner* Notar, *T. Petraşcu*

România
Corpul Portărelor Tribunalului Braşov

Dos. No. 67/944

Publicaţiune de licitaţie

Subsemnatul Portărel, aduc prin aceasta la cunoştinţa publică, că în ziua de 29 Februarie orele 10 a. m. unde se vor vinde prin licitaţie publică în Braşov Str. Şos. Cristianului Intrep. Ingdorad averea mobilă a debitorului Ing. A. Dancescu, constând din un auto-turism marca „Fiat", partea mecanică a unui autocamion marca „Citroen", una maşină de scris, un birou, un dulap, pentru încasarea creanţei de 660.000 lei, dobânzi şi cheltuieli de 5000 lei, pentru despăgubirea creditorului Iosif Pop din Braşov.

Licitaţia se va ţine cu bani gata.
Braşov la 25 Februarie 1944.

Portărel, *I. Ionescu* Secretar, *Indescifrabil*

Primăria comunei Satulung
Judeţul Braşov

Nr. 525/1944

Publicaţiune

Se aduce la cunoştinţă generală că, în ziua de 21 Martie 1944 ora 9 a. m. se va ţine în localul primăriei comunei Satulung, judeţul Braşov, licitaţie publică cu oferte scrise, închise şi sigilate pentru vânzarea materialului lemnos din pădurea comunei Satulung numită „Tesla" Seria B I., cantitatea de 18.265.74 m. st. lemn de foc, esenţă fag, 760 m. c. lemn de lucru pentru traverse, 761.767 m. c. lemn de lucru pentru cherestea.

Vânzarea se face în bloc cu preţul de strigare de 5.367.002 lei.

Garanţie 5% în numerar sau efecte de stat.

In caz de nereuşită se va ţine a doua licitaţie în acelaşi loc, la aceeaşi oră în aceleaşi condiţiuni, în ziua de 31 Martie 1944.

Dosarul conţinând toate piesele împreună cu condiţiunile de licitaţie se poate vedea în fiecare zi de lucru la primăria comunei Satulung şi Ocolul Silvic Secele — Satulung Braşov.

Satulung, la 21 Februarie 1944.

Primar, *Gh. Roşculeţ* Notar, *N. Cândea*

TIPOGRAFIA „ASTRA"

Execută orice tipăritură sau lucrare de legătorie Telefon 1102

Aveţi încredere într'o întreprindere curat românească.

Atelierele: Str. Lungă No. 1. (în curtea cinematografului „ASTRA")

Biblioteca „Astrei" Braşov

este deschisă în fiecare zi de lucru, între orele 9-12 şi 15-19. O sală de lectură bine întreţinută, cu 40 de locuri, stă la dispoziţia cititorilor. Secţia de împrumut funcţionează şi ea.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Informaţiuni

Abonamente de sprijin

Banca „Agricolă" Bucureşti	*Lei 50,000*
Cooperativa „Forestiera", Zârneşti	*5000*
Preot Ilie Piso, Zârneşti	*5000*
Dr. Marius Dăncilă, medic, Lugoj	*2000*
Dr. Ionel Maior, director la „Prima Ardeleană", Sibiu	*1000*
Dr. Gheorghe Neguş medic, Braşov	*1000*
Neagoe Vasile, Bod-sat	*500*
Neagoe Dumitru, Bod-sat	*500*

Sprijinitori greşit tipăriţi

în numărul 14 „Caraşana" Lugoj cu	*2000*
în numărul 13 Marşieu Petru cu	*1000*

*

In atenţiunea Alaciştilor din Braşov

Licenţiaţii Academiilor Comerciale şi Industriale din Bucureşti, Cluj, sau din străinătate cu diplomele echivalate, care au domiciliul stabil la Braşov şi sunt de origine etnică română, sunt invitaţi a-şi cere, transferarea dela filialele la care au figurat ca înscrişi, la filiala Alaci din Braşov.

Biroul Alaci funcţionează în Piaţa Libertăţii Nr. 27 (localul Casinei Române), în fiecare luni dela ora 19,30 până la ora 21, zi în care Comitetul şi Sfatul alacist lucrează permanent.

*

Dela Universitatea liberă muncitorească

Duminecă, în 27 c. ora 11.30 va vorbi, în cadrul Universităţii libere muncitoreşti d-l director *M. Manolache*, despre: *„Organizarea ştiinţifică a întreprinderilor"*.

Programul artistic va fi susţinut de secţia Muncă şi Lumină „Letea" Zârneşti.

*

In atenţiunea chirlaşilor şi proprietarilor

Intrucât legea chiriilor publicată în Monitorul Oficial Nr. 81 din 6 Aprilie 1943 prevede în art. 34 că toate contractele scrise sau verbale de camere mobilate, închiriate cu luna, în imobile particulare, hoteluri, hanuri sau pensiuni, se prelungesc pe termenul şi în condiţiunile menţionate în capitolul I, rezultă că şi astfel de contracte suportă cota de 15% din chirie.

*

Vase de cositor

farfurii, castroane, căni — înflorate — cumpără Muzeul „Astrei - Braşov. De asemenea şi orice obiect vechiu din industria casnică braşovenească (scheiană în deosebi).

de **Mardare Mateescu**

Frontul diplomatic

Discursul d-lui Churchill

ţinut zilele trecute în Camera Comunelor aduce o serie de lămuriri în ce priveşte punctul de vedere oficial englez asupra mersului evenimentelor, care au avut de suportat serioase critici în opinia publică britanică. In legătură cu durata războiului d-l Churchill a declarat că niciodată n'a susţinut că acest război se va termina în anul 1944, dar n'a susţinut nici contrariul. După ce a făcut observaţia că Germania continuă să rămână unită, iar efectivele de care mai dispune sunt mari, d-l Churchill s'a ocupat de

Aportul britanic la războiu

Primul ministru englez a arătat că, deşi n'ar vrea să aducă laude Angliei, nu trebue totuşi subestimat aportul englez la ducerea războiului. Dela 1 Ianuarie 1943 Marea Britanie a pierdut 7.667 ofiţeri şi marinari de războiu, 4.200 ofiţeri şi marinari comerciali, iar dela începutul războiului, dintr'un efectiv de 130.000 oameni a pierdut 41.000 ofiţeri şi soldaţi. Dela 1 Ianuarie 1943 au fost scufundate 95 vase de războiu, dintre care unele sunt numai grav avariate, dar necesită reparaţiuni mai mari de un an de zile. In acelaşi interval Anglia a pierdut 38.300 piloţi omorîţi şi 10.400 dispăruţi.

D-l Churchill a mai arătat că atacurile aeriene anglo-americane împotriva Germaniei sunt *„principalul efort ofensiv actual şi că în primăvară astfel de atacuri vor fi întărite. Ofensiva aeriană este baza planurilor aliaţilor pentru invazia peste mare"*.

Despre mersul operaţiilor din Italia

premierul britanic n'a putut spune decât că ele merg încet din cauza vremii, care în anul acesta este mai defavorabilă. Un alt motiv ese greutatea posibilităţilor de debarcare pe coastele Italiei şi deci imposibilitatea manevrelor de învăluire. Vorbind despre superioritatea americană în rândurile trupelor expediţionare, d-sa a spus că *„era de aşteptat acest lucru dela imensul rezervor american de oameni"*.

Despre stările din Jugoslavia

d-l Churchill s'a ocupat deasemenea. El a spus că forţele lui Tito sunt singurele elemente care acţionează împotriva Germanilor, adăogând că Tito este *„un comandant strălucit"*. După d-l Churchill Regele Petru este rău văzut de partizani. Referindu-se apoi la

Conferinţele din Moscova, Cairo şi Teheran

primul ministru a afirmat că astfel de conferinţe ar trebui să aibă loc lunar pentru ca să nu mai aibă loc divergenţe între aliaţi. *„Sper* — a adăugat el — *că va fi posibil în evoluţia viitoare a războiului să aibă loc asemenea conferinţe"*.

Referindu-se la diversele mafestări ale cercurilor oficiale sovietice şi ale presei Uniunei Sovietice, din care ar reieşi o stare de permanentă divergenţă şi o răcire a raporturilor dintre aliaţi, d-l Churchill a spus: *„Mă simt cu totul îndreptăţit să dau asigurări Camerei asupra acestui punct atât de important: nu s'a pierdut nimic din terenul câştigat la Teheran"*.

In privinţa Poloniei

d-l Churchill a dat de asemenea lămuriri. D-sa a spus că a discutat cu Stalin personal preblema viitorului statului polonez şi a aflat cu bucurie dela acesta că este hotărît să *„creeze şi să păstreze o Polonie puternică, întreagă şi independentă, ca una dintre naţiunile conducătoare ale Europei"*. D-l Churchill şi-a arătat convingerea că acesta e un exemplu al politicii stabile a Sovietelor, adăogând că are mare înţelegere pentru punctul de vedere sovietic, de a-şi asigura securitatea împotriva unui eventual atac din spre Vest. *„Eliberarea Poloniei"* va fi făcută de armatele roşii, care au suferit până acum *„jertfe mari"*. In sfârşit d-l Churchill a spus că a ajuns la un acord cu Stalin, pentru ca Polonia să fie despăgubită spre Nord şi Vest, în dauna Germaniei şi că prevederile din Charta Atlanticului nu vor fi extinse asupra Germaniei.

Moscova şi Spania

au ajuns la un conflict acut. Cel puţin astfel reies lucrurile din telegramele de presă în care se afirmă că guvernul sovietic pretinde o presiune mai accentuată asupra guvernului dela Madrid. Se subliniază în aceste ştiri că, dacă anglo-americanii nu vor impune guvernului spaniol o atitudine corespunzătoare cu vederile Kremlinului, acesta va trebui să se ocupe singur de acest lucru.

Incidentul ruso-polonez

despre care aminteam că ar fi pe cale de lămurire intră într'o nouă fază, prin hotărîrile prezentate oficiilor competente britanice, pentru a le face să ajungă în posesiunea Ruşilor. Luând de bază linia *Curzon* Polonezii acceptă aşteptarea conferinţei de pace, unde să se discute în amănunţime apoi chestiunea graniţei naţionale. Se mai acceptă, ca la Est de linia de demarcaţie, ocupaţia să fie făcută de trupe roşii, iar la Vest, de trupe roşii şi formaţii de guerilă poloneze, administraţia făcându-se printr'un sistem A.M.G.O.T., cu participarea Englezilor şi Americanilor.

Invazia din nou în actualitate

Reproducând ştiri din *Istanbul* şi *Vichy* S. P. P. din Bucureşti transmite câteva ecouri în legătură cu probabilitatea invaziei. Astfel, un ziarist turc, după ce constată că Anglo-americanii au pierdut o ocazie a invaziei în 1943, când s'a produs capitularea Italiei, afirmă că pregătirile pentru invazie ale aliaţilor sunt terminate, însă şi Germanii au terminat frontul lor masiv de apărare în Vest. In acelaşi timp se anunţă că s'a început evacuarea coastei mediteraniene a Franţei şi că această evacuare se face de teama ca nu cumva aliaţii să încerce o debarcare în acea regiune.

Concomitent sunt semnalate noi mişcări de vase în portul *Gibraltar*. Este vorba de sosiri proaspete de vase de războiu şi transport, precum şi de mişcarea unor hidroavioane.

Şi o debarcare germană

pe coastele Marei Britanii este prevăzută. Comentând un pasaj al discursului ţinut de d-l *Churchill* în Camera Comunelor, cercurile diplomatiee din *Berna* ajung la concluzia că s'ar putea ca generalul von *Runstdet*, după o serie de atacuri în regiunea de Sud a Angliei, să încerce o debarcare de mari proporţii.

Situaţia pe fronturi

Pe frontul din răsărit

sunt menţionate lupte importante în sectoarele *Svenigorodka*, unde s'au produs puternice atacuri germane, regiunea *Jitomir*, unde au fost bombardate aerodromuri şi distruse 20 avioane inamice şi regiunea Nord Est *Rogacev*, unde continua lupte violente împotriva unor forţe inamice care au năvălit aici. In regiunea *Vitebsk*, şi *Berezina* au fost respinse atacuri sovietice locale.

Oraşul Krivoirog evacuat

După cum anunţă comunicatul militar oficial oraşul *Krivoirog* a fost evacuat după lupte crâncene şi după ce au fost distruse toate instalaţiile prezentând oarecare importanţă.

La Sud-Est de acest oraş trupele germane au trecut la atac, sprijinite de tunuri de asalt şi au pătruns în liniile sovietice, pricinuind pierderi serioase inamicului care opunea o dârză rezistenţă.

In sectorul nordic

continuă operaţiile metodice de desprindere. la Sud-Vest şi Vest de lacul *Ilmen*. La Est de lacul *Peipus*, atacurile repetate ale sovieticilor au rămas fără rezultat.

In Italia

nu sunt menţionate operaţiuni de amploare, situaţia menţinându-se la mişcări pe scară redusă.

Războiul aerian

Avioane necunoscute au aruncat bombe deasupra oraşului *Stockholm*, capitala Suediei şi asupra unor alte localităţi suedeze. Au fost pricinuite cu acest prilej pagube destul de importante.

Avioane aliate au sburat ieri după amiazăă deasupra Alpilor orientali. Deşi condiţiunile atmosferice erau defavorabile avioanele de vânătoare şi de distrugere germane şi-au luat sborul plecând în întâmpinarea inamicului. S'au auzit în anumite direcţii tirurile violente ale artileriei antiaeriene.

„GAZETA TRANSILVANIEI"

Redactor responsabil
ION COLAN

Redacţia şi Administraţia
BRAŞOV
B-dul Regele Ferdinand No. 12
TL. 1513

Abonamentul anual	**Lei 400**
Autorităţi şi Societăţi	**Lei 800**
Membrii „Astrei" din comunele jud. Braşov şi refugiaţii săteni din Ardealul de Nord	**Lei 200**

Tipografia „ASTRA" Braşov, Str. Lungă Nr. 1